

dr hab. Bartosz Hunger prof. ASP
Instytut Architektury Wnętrz
Wydział Sztuk Projektowych
Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

„Moduł Szpitalny Narzędzia projektowania ruchomej architektury zdrowia w Polsce”

promotor: prof. dr hab. Marek Adamczewski
autor: mgr Piotr Kobzdej

Sporządzona na zlecenie Rady Wydziału Architektury i Wzornictwa
Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku
w przewodzie doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki
projektowe

Zleceniodawca recenzji

Uczelnia: Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, Wydział Architektury i Wzornictwa.
Pismo z dnia 15 czerwca 2020 r. informujące o powołaniu mojej osoby uchwałą z
dnia 23-09-2019 roku podjętą przez Radę Wydziału Architektury i Wzornictwa
Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku na recenzenta rozprawy doktorskiej mgr Piotra
Kobzdeja

Do zlecenia została dołączona dokumentacja złożona przez doktoranta:

1. Wymagane w postępowaniu doktorskim, dokumenty i informacje. Całość materiału przekazana została również, w formie zapisu na nośniku CD
2. Portfolio - 84 stronicowy ilustrowany tom.
3. Rozprawa doktorska – 134 stronicowy ilustrowany tom podzielony na 6 rozdziałów + 2 załączniki.
 - a. Szpital tymczasowy MTG –parter – rysunek dołączony luzem, złożony do A4
 - b. Szpital tymczasowy MTG –zagospodarowanie terenu – rysunek dołączony luzem, złożony do A4

Dane doktoranta

Piotr Kobzdej urodził się w [REDAKTOWANE]. W 2011 roku uzyskał dyplom magistra sztuki na Wydziale Grafiki Projektowej Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, a w 2017 roku dyplom magistra prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. W latach 2010 – 2012 był słuchaczem Gdyńskiej Szkoły Filmowej. W roku 2012 ukończył praktyki studenckie i absolwenckie Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Instytucie Polskim w Paryżu oraz praktyki w Konsulacie Generalnym RP w Lyonie, a także w 2013 roku w Stałym Przedstawicielstwie RP przy ONZ w Genewie oraz w Ambasadzie RP w Tunisie. Obecnie kończy studia doktoranckie na Wydziale Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Zawodowo zajmuję się projektowaniem urządzeń dla systemu zdrowia. Ponadto kieruje zespołem projektowym przy adaptacji budynku biurowego przedsiębiorstwa branży stoczniowej. Tworzy ekspertyzy prawne dla instytucji publicznych i prywatnych firm. Jest stypendystą Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Brukseli (2009/2010 r.), Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku - stypendium dla najlepszych doktorantów 2016 r., laureatem I nagrody filmowej Fundacji im. Zbigniewa Herberta (2015 r.) oraz laureatem II nagrody na najlepszą pracę magisterską XX edycji konkursu im. prof. Remigiusza Bierzanka organizowanego przez Polski Czerwony Krzyż i Ministerstwo Spraw Zagranicznych (2017 r.). Od 2015 roku prowadzi zajęcia dydaktyczne m.in. na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, Uniwersytecie Gdańskim, Uniwersytecie Technologiczno Przyrodniczym w Bydgoszczy, Wyższej Szkole Bankowej w Gdańsku, Gdańskim Uniwersytecie Medycznym. Jestem wiceprezesem stowarzyszenia Młody Gdańsk.

Podejmując się recenzji rozprawy doktorskiej i oceny osiągnięć artystycznych, dydaktycznych i zawodowych Pana Piotra Kobzdeja muszę na wstępie zaznaczyć niezwykłość jego dotychczasowych doświadczeń w zakresie zdobywanego wykształcenia, zakresu zainteresowań i podejmowanych działalności zawodowych. Wzornictwo, architektura, sztuka filmowa, prawo administracyjne i wiedza z zakresu tych dziedzin skoncentrowana przede wszystkim na rozwiązywaniu problemów służby zdrowia wygląda naprawdę zaskakująco.

Dorobek twórczy, dydaktyczny i organizacyjny

Wszystkie informacje na temat swoich dokonań i działalności doktorant zawarł w tomie „Portfolio”. Pierwsze 15 stron to chronologiczny spis jego dokonań i działalności na przestrzeni lat 2008 -2019 takich jak: doświadczenia dydaktyczne, działalność naukowa i popularyzatorska, prowadzenie zespołów zadaniowych, technologia audiowizualna, projektowanie, informacje o odbytych stażach i studiach zagranicznych. Jest to wykaz niezwykle bogaty i różnorodny, tak obfity w wydarzenia, że aż wprawiający w zdumienie. W latach 2010 - 2013 odbył praktyki w Tunisie,

Genewie, Lyonie, Paryżu oraz zaliczył semestr Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Brukseli. Organizował wystawy, redagował wystąpienia ambasadorów, pracował w telewizji, napisał nagrodzony scenariusz, realizował filmy, projektował budynki, publikował własne teksty, działał społecznie w Stowarzyszeniu Młody Gdańsk, a przede wszystkim pracował, jako grafik w bardzo szerokim zakresie zarówno, jeśli chodzi o tematykę jak i miejsca. Do tego dochodzą liczne, różnorodne doświadczenia dydaktyczne. Nie wszystkie zamieszczone w spisie pozycje są w pełni czytelne dla odbiorcy, trochę w jego systematyce chaosu, tak jakby sam autor miał problem z ogarnięciem swojego imponującego dorobku.

Strony 17 - 84 to właściwe portfolio gdzie doktorant przedstawia wybór swoich prac z zakresu grafiki, malarstwa, form przestrzennych, form audiowizualnych, projektowania architektonicznego i wzorniczego. Część z nich opatrzona jest autorskim komentarzem. Konsekwentnie do zróżnicowanego wykształcenia i życiowych doświadczeń twórczość Piotra Kobzdeja jest również bardzo różnorodna. Wszystkie prace łączy jednak jedna cecha – poziom, ten jest zawsze wysoki. Trudno powiedzieć czy lepsze są prace powstające na zamówienie, przy współpracy z klientem, jak np. plakaty reklamowe, kiedy jak sam autor pisze, że toczy „...nieustanny bój o nadrzędność treści, formy i waloru artystycznego ponad „czytelnością”, „widocznością” i „klikalnością” czy te jak wykonywane na własny użytek ilustracje, w których ujawnia swoje „... niczym nieskrępowane fantazje artystyczne”. We wszystkich pracach można dostrzec oryginalny, autorski pomysł, bardzo bogatą wyobraźnię i jednocześnie samodyscyplinę graficzną, która nie pozwala na przerost użytych środków, co w przypadku Pana Piotra wcale nie musi być oczywiste.

Istotnym elementem twórczości jest również działalność w zakresie filmu i multimedii, którą trudno mi jest oceniać na podstawie kilku załączonych zdjęć z wyreżyserowanych przez autora etiud, ale nagroda główna w konkursie Fundacji im. Zbigniewa Herberta na scenariusz gdzie przewodniczącym jury był prof. Krzysztof Zanussi może sugerować, że i na tym polu dobrze sobie radzi.

Tak jak utalentowanym jest artystą tak wydaje się jest również Piotr Kobzdej uzdolnionym i uniwersalnym pedagogiem. Świadczą o tym załączone opisy prowadzonych zajęć i przykłady studenckich realizacji. Potrafi wymyślić, zorganizować i przeprowadzić oryginalne zajęcia zarówno dla studentów Akademii Sztuk Pięknych jak i Uniwersytetu Medycznego, studentów filologii a nawet pensjonariuszy domu poprawczego.

Ocena rozprawy doktorskiej

Praca doktorska pt. „Moduł Szpitalny – Narzędzia projektowania ruchomej architektury zdrowia w Polsce” to 134 stronicowy, ilustrowany (84 pozycje) tom opracowany na podstawie wielu źródeł i podzielony na 6 rozdziałów:

- 1.0 Zagadnienia wprowadzające
- 2.0 Moduł szpitalny – perspektywa historyczna
- 3.0 Typologia ruchomych konstrukcji i urządzeń dla systemu opieki zdrowotnej
- 4.0 Rozdział IV Badania – teoria i praktyka wykorzystania modułów
- 5.0 Rozdział V Proces projektowy – narzędzia do zaprojektowania prototypu
- 6.0 Opis studium projektowego tymczasowego szpitala AmberExpo

W tym miejscu muszę zwrócić uwagę na niewłaściwy system numerowania. Przyjmując do oznaczeń głównych rozdziałów numery w postaci 1.0, 2.0, ... nie można podrozdziałów numerować 1.1, 2.1 itd., bo to świadczy o ich równorzędności, a nie podrzędności. Powinno być 1.01, 2.02. Zastanawia również, dlaczego rozdziały 4.0 i 5.0 mają w tytule dopisane: Rozdział IV, Rozdział V.

W pierwszy rozdziale autor koncentruje się na zagadnieniach terminologicznych związanych z pojęciem modułu w architekturze również w odniesieniu do rozwiązań szpitalnych. W drugim mamy rzetelną kwerendę historyczną rozwoju modułów szpitalnych, ze zwróceniem szczególnej uwagi na momenty przełomowe w ich użyciu. W trzecim rozdziale autor przedstawia aktualny zakres wiedzy w temacie modułowych rozwiązań dla służby zdrowia. Czwarty poświęca na badania możliwości zastosowań różnych rozwiązań, teorii i metod projektowych oraz oceny skuteczności ich użycia w zaistniałych już na świecie przypadkach. Ta część pracy (rozdziały 1-4) ma charakter teoretyczny – analityczny i stanowi dobre tło z odpowiednim zasobem wiedzy do dalszych działań w procesie projektowym, którego dotyczą rozdziały 5 i 6. Można ją uznać za bardzo udaną, ciekawą, przejrzystą w odbiorze, dobrze zakomponowaną. Może trochę szkoda, że autor nie wyszedł w badaniach rozwiązań modułowych i mobilnych poza obszar przykładów szpitalnych. Doświadczenia metabolistów japońskich na czele z Kishō Kurokawą, czy badania nad strukturami rozwijalnymi naukowców – konstruktorów takich jak Escring Pallares, Koryyo Miure, Emilio Perez Pinero czy Wacław Zalewski mogłyby rzucić nowe światło na stawiane problemy.

Proces projektowy doktorant podzielił na dwie części, zawarte odpowiednio w rozdziałach 5 i 6. W pierwszym z nich definiuje możliwe sytuacje i warunki determinujące potrzebę zastosowania odpowiednich rozwiązań. Określa narzędzia potrzebne do ich realizacji. Przede wszystkim jednak diagnozuje problemy, nie tylko mobilnej (tymczasowej) architektury służby zdrowia, ale w ogóle szpitali i ich użytkowników. Będąc bardzo krytycznym przedstawia własne wytyczne projektowe i alternatywne rozwiązania problemów. W większości przypadków trudno się z nim nie zgodzić. Każdy, kto miał styczność z państwową służbą zdrowia wie jak traumatyczne jest to przeżycie, szczególnie od strony jej funkcjonalności i

przestrzennej organizacji gdzie trudno doszukać się logiki i optymalizacji. Szkoda tylko, że ten bardzo obszerny rozdział, zawierający liczne trafne spostrzeżenia i słuszne sposoby rozwiązań wielu problemów skonstruowany trochę chaotycznie. Jego systematyka, kolejność poruszanych problemów jest trudna do zrozumienia. Na przykład, dlaczego w podrozdziale 5.4 Adaptacja, który powinien być chyba niezależnym rozdziałem, ma akurat tylko takie podpunkty jak: oznaczenia i maskowanie, afrondacja, szpitale tymczasowe, sufity – oświetlenie i akustyka, tym bardziej, że autor określa w nich głównie ogóle wytyczne dotyczące wszystkich przypadków rozwiązań a nie tylko adaptacji. Drugim problemem są załączone do tekstu graficzne schematy (np. nr 66, 68, 69, 72), które w większości przypadków są trudne do zrozumienia i naprawdę nie pomagają w odbiorze tekstu. Przypomina to trochę niczym nieskrępowaną twórczość, gdzie przydałaby się ingerencja klienta/odbiorcy. Jest też kilka niefortunnych zdań (np. „Grupa przeszkolonych i zaopatrzonych osób może przenieść pojedynczo do 20 kg.”; „Możliwości upakowania form wpływa na ich lekkość...”; „Ciężar i masa powinny odpowiadać proporcjom 1: 1 zajmowanej przestrzeni.”), które w odniesieniu do Pana Piotra przywracają mi wiarę w to, że nie można się znać na wszystkim.

Druga część procesu projektowego zawarta w rozdziale 6 przedstawia konkretne rozwiązanie wstępnej koncepcji tymczasowego szpitala w zaadaptowanej na te potrzeby przestrzeni hali AmberEkspo. Bardzo dobrze, że się ta część w pracy znalazła, bo pozwala na realną weryfikację stworzonych narzędzi oraz określonych założeń i wytycznych. Szkoda tylko, że jej zakres jest niewielki, okrojony tylko do wstępnych założeń planistycznych bez wchodzenia w wiele poruszanych wcześniej problemów. Rozumiem, że ograniczeniem musiał być czas i siły doktoranta, które w znacznym stopniu pochłonęły wcześniejsze rozdziały.

Opracowana koncepcja ma konkretnego zleceniodawcę – Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Gdańsku i odpowiada bardzo aktualnym potrzebom związanym z panującą pandemią. Wybór miejsca uważam za bardzo trafny i racjonalny. Duże i nowoczesne hale wystawiennicze, podobnie jak hale widowiskowo-sportowe oraz stadiony, z założenia przeznaczone są do obsługi bardzo dużej ilości osób (kilka tysięcy i więcej) w tym samym czasie i przestrzeni. Posiadają odpowiednią infrastrukturę w zakresie zaspokajania potrzeb użytkowników i ich bezpieczeństwa. Posiadają sprawną i wydolną obsługę komunikacyjną zarówno zewnętrzną jak i wewnętrzną oraz odseparowane wzajemnie wejścia i drogi przepływu różnych grup użytkowników. Wiele problemów wskazywanych przez doktoranta rozwiązanych jest już na wstępie inne wymagają tylko odpowiedniego zrozumienia struktury obiektu i logicznego wykorzystania jego atutów. Działania autora w tym zakresie opisane i przedstawione na planach nie budzą zastrzeżeń. Szkoda tylko, że dwa załączone plany będące wzajemnym następstwem i odnoszące się do tego samego obiektu obrócone są o 180 st., co utrudnia ich analizę. Niezależnie od tego drobnego błędu uważam, że Pan Piotr Kobzdej potrafił przełożyć swoją bogatą, teoretyczną wiedzę w temacie

projektowania ruchomej / tymczasowej architektury zdrowia na sensowne rozwiązania praktyczne.

Konkluzja

Najbardziej rzucającą się cechą przedstawionej do recenzji pracy jest jej aktualność. Autor pracował nad nią w czasie rozwijającej się światowej pandemii, ale założenia musiał przyjąć wcześniej, więc wielkie uznanie za antycypację problemu i wybór bardzo trudnego, mało efektownego zagadnienia, za to o dużej wadze i znaczeniu społecznym. Ciekawe jest też jego podejście do szeroko rozumianych problemów architektury szpitalnej. Nie będąc architektem wyspecjalizowanym w tej tematyce za to będąc człowiekiem wielu talentów i doświadczeń, dysponującym szeroką, interdyscyplinarną wiedzą, przedstawia narzędzia, które mogą (ale nie muszą) przenieść projektowanie szpitali na inny poziom, zmienić podejście do procesu projektowego, co pozwoli uniknąć chronicznie powtarzanych na tym polu błędów. Pewnie wiele założeń rozbiłoby się o liczne przepisy przede wszystkim te przeciwpożarowe, ale podjętą próbę zmiany rzeczywistości uważam za ciekawą i istotną dla poruszanej materii.

Pan Piotr Kobzdej to postać bardzo ciekawa, utalentowana w wielu kierunkach, może nawet w zbyt wielu, co czasami może przeszkadzać w odpowiedniej koncentracji na wybranym zagadnieniu. Zachłannie próbuje eksplorować świat, mocno i emocjonalnie angażując się w jego problemy. Przekłada się to interesującą twórczość, którą prezentuje skutecznie i efektownie na wielu polach. Pewnie rosnąca z czasem u każdego twórcy dojrzałość pozwoli mu na bardziej refleksyjne podejście do swoich umiejętności i podjęcie właściwych dla dalszego rozwoju wyborów.

Wysoko oceniając rozprawę doktorską oraz efekty działalności artystyczno-projektowej, naukowej i dydaktycznej doktoranta w odniesieniu do wymagań art. Ustawy z dn. 14.03.2003r. (dz. U. z 2003 r., nr 65, poz. 595, Dz. U. 2005 r. nr 164, poz. 1365, Dz. U. z 2011 r. nr 84 poz. 455) uprzejmie informuję Szanowną Radę Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, o istotnej, w moim przekonaniu, wartości pracy doktorskiej Pana mgr Piotra Kobzdeja oraz, że przedłożona, recenzowana przeze mnie praca spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim przewidziane w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 „O stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki”. Popieram też wniosek o nadanie Panu mgr Piotrowi Kobzdejowi stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki projektowe.

Bartosz Hunger